

Показники екологічності системи адміністративного управління (ПЕУ) – це показники, які надають інформацію про зусилля керівництва щодо впливу на екологічну ефективність підприємства. ПЕУ розраховуються в наступних сферах: визначення екологічної політики і виконання завдань екологізації; відповідності нормативно-правовим вимогам; взаємовідносин із зацікавленими сторонами; функціонування системи екологічного управління (проведення екомоніторингу, екоаудиту, екострахування; екоекспертизи, ОВНС); забезпечення ресурсами та їх ефективного використання; організації збуту; регулювання витрат на екологічне управління; організації робіт у сфері екологізації персоналу; аналізу взаємозв'язку екологічних характеристик з фінансово-економічними показниками діяльності підприємства; інших сферах управління.

Показники екологічності виробничої системи (ПЕВ) надають інформацію про екологічну результативність функціонування підприємства. Розраховуються у сферах: використання сировини, матеріалів, комплектуючих; використання енергоносіїв; продукція; матеріальні об'єкти і обладнання; відходи; викиди і скиди, інші забруднення; постачання і збут; інші сфери функціонування [4, 6].

Оцінка екологічної результативності сприяє прийняттю обґрунтованих еколого-економічних управлінських рішень шляхом вибору показників, збору та аналізу даних, оцінки інформації за встановленими критеріями. Формування системи показників оцінки екологічної результативності доцільно починати разом з визначенням екологічних цілей і завдань підприємства. Методичні рекомендації щодо розробки, впровадження та використання показників екологічності запропоновано в міжнародному екологічному стандарті ISO 14031.

Таким чином, регулювання наслідків забруднення навколишнього природного середовища знаходиться у сфері управління екологічними аспектами діяльності підприємства. Ефективність процесу управління екологічними аспектами має оцінюватися за показниками екологічної результативності, значення яких впливає на економічні показники ефективності виробництва господарюючого суб'єкта. Слід додати, що подальші наукові розробки необхідно зосередити в площині методико-прикладних аспектів визначення екологічних наслідків діяльності підприємства, а також формування дієвої системи показників оцінки еколого-економічної результативності, враховуючи специфіку виробничо-господарських процесів окремих суб'єктів господарювання.

Література

1. Экология и экономика природопользования: Учебник для вузов / Под ред. проф. Э. В. Гирусова, проф. В. Н. Лопатина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Единство, 2002. – 519 с.
2. Системы экологического менеджмента для практиков / С. Ю. Дайман, Т. В. Островкова, Е. А. Заика, Т. В. Соконова / Под ред. С. Ю. Даймана. – М.: Изд-во РХТУ им. Д. И. Менделеева, 2004. – 248 с.
3. Шевчук В. Я., Саталкін Ю. М., Білявський Г. О. Екологічне управління. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.
4. Садеков А. А. Механизмы эколого-экономического управления предприятием: Монография. – Х.: Издательский дом «ИНЖЭК», 2004. – 224 с.
5. Ілляшенко С. М., Божкова В. В. Управління екологічними ризиками інновацій: Монографія / За ред. д. е. н., проф. С. М. Ілляшенка. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2004. – 214 с.
6. <http://staratel.com/iso/ISO14000/index.html>

Надійшла 23.09.2009

УДК 339.133.2

Л. П. ЩУЦЬКА

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

ОСОБЛИВОСТІ І ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ БАЛАНСІВ ТОВАРНИХ РЕСУРСІВ (НА ПРИКЛАДІ БАЛАНСУ М'ЯСА І М'ЯСОПРОДУКТІВ У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ)

Розглядається поняття балансів товарних ресурсів, їх роль у прогнозуванні і плануванні споживчого ринку. Зазначений порядок формування і складання окремих його статей, особливості побудови балансу. Проведені відповідні розрахунки балансу товарних ресурсів по Хмельницькій області.

The concept of balances of resources of commodities of folk consumption, their role, in prognostication and planning of user market is examined. Noted order of forming and drafting of separate his articles, feature of construction of balance. Conducted proper calculations of balance of commodity resources on the Khmelnytsky region.

Ключові слова: баланс, товарні ресурси, планування, прогнозування, ринок, продукція.

Основним засобом фіксування і аналізу процесу відтворення у радянські часи був баланс народного господарства. Головним завданням балансу народного господарства була характеристика виробництва окремих галузей матеріального виробництва і виробничих зв'язків між ними, зіставлення виробництва і

споживання, а також дослідження зв'язку між споживанням і накопиченням [2, с. 74 – 75].

Важливе місце у зазначений період займали баланси товарних ресурсів, у т.ч. окремих регіонів.

Проблема побудови і розрахунку балансів товарних ресурсів залишається актуальною і в наш час, а тому знаходить відображення у працях багатьох науковців, які шукають шляхи її вирішення: В. Бондаренко [3], А. Карпетян, Н. Римашевська [1], В. Марцин [5], О. Проценко [2], Є. Седова, Н. Качанова [6], В. Шевчук [9], Р. Шнипер [4] та ін. Підкреслюючи важливість даної проблеми, наведемо деякі показники торговельного балансу України за останні роки. Останнім часом в Україні спостерігається погіршення сальдо експорту-імпорту. У січні 2007 р. в Україні імпорт перевищив експорт на 492,2 млн дол., що на 373,8 млн дол. більше рівня січня 2006 р. (у січні 2006 р. імпорт перевищив експорт на 118,4 млн дол.). У грудні 2006 р. ситуація виглядала ще песимістичніше – різниця між імпортом і експортом склала 1,2 млрд дол. [9, с. 12]. Таким чином, проблема складання і розрахунку балансу товарних ресурсів залишається вкрай актуальною, що й зумовило вибір теми даного дослідження.

Метою статті є дослідження порядку формування балансу товарних ресурсів, особливостей його побудови і складання для окремої групи товарів (м'яса і м'ясопродуктів) на прикладі Хмельницької області.

Зауважимо, що матеріальні баланси – це найважливіші додаткові розрахунки основної таблиці балансу суспільного продукту. Складають їх звичайно в натуральному виразі за найважливішими видами сировини, палива, матеріалів, продуктів харчування й інших предметів споживання [1, с. 168].

Схема балансу народного господарства, його структура, система його показників охоплюють всі головні сторони відтворення – виробництво, розподіл, обіг і споживання в їх єдності, взаємозв'язку та обумовленості. На думку В. Бондаренка, в єдності процесу відтворення вирішальна роль належить виробництву, яке визначає матеріальні умови життя суспільства [3, с. 8 – 11].

У процесі економічного кругообігу проходить також ув'язка як матеріальних, так і грошових ресурсів процесу відтворення регіону. Особливістю регіонального відтворювального процесу є те, що лише частина ресурсів, необхідних для розширеного відтворення, формується за рахунок внутрішніх джерел. [4, с. 63 – 64].

Особливе місце займають баланси товарів народного споживання. Ці баланси поділяються на дві великі групи: баланси основних продовольчих товарів і баланси основних непродовольчих товарів.

Баланс товарних ресурсів складається за всіма основними видами продовольчих і непродовольчих товарів у натуральних і вартісних показниках. За продовольчими товарами баланси складаються переважно у натуральних показниках, за непродовольчими – в окремих випадках – у натуральному вимірі, однак переважно у вартісному.

Таким чином, баланс відображає рух продукції від моменту виробництва до кінцевого її використання. Він дозволяє здійснити поточний аналіз і прогнозувати розвиток ситуації на товарних ринках, оцінити потребу в імпорті і визначити загальний обсяг товарних ресурсів для використання на внутрішньому ринку і обсяг продажу за видами продукції.

Розрахуємо баланс м'яса і м'ясопродуктів по Хмельницькій області за 2006 і 2008 роки.

Схема балансу в загальному вигляді виражається наступною формулою [10, с. 441]:

$$Z_k + B + I = O_{np} + E + BC + Z_k, \quad (1)$$

де Z_k , Z_k – запаси товарів в промисловості, оптовій і роздрібній торгівлі на початок і кінець звітного періоду, т;

B – виробництво товарів за звітний період, т;

I – імпорт товарів, т;

O_{np} – обсяг продажу товарів, т;

E – експорт товарів, т;

BC – виробниче споживання, т.

Матеріальний баланс товарних ресурсів складається з двох частин: ресурси і використання ресурсів.

Зауважимо, що у першій частині балансу вказуються запаси товарів на початок планового періоду. Запаси продукції (товарів) обліковуються на підприємствах промисловості, в оптовій і роздрібній торгівлі. На розмір ресурсів і обсяг продажу продукції (товарів) на внутрішньому ринку впливає приріст чи зменшення їх запасів у сфері виробництва і обігу.

Запаси обліковуються на підприємствах промисловості на основі форм державного статистичного спостереження. Запаси (залишки) готової продукції власного виробництва в промисловості обліковуються по великих і середніх підприємствам. Для обліку запасів в промисловості за повним кругом підприємств, враховуючи малі підприємства і промислові підрозділи при непромислових організаціях, необхідно провести розрахунок за питомою вагою крупних і середніх підприємств у загальному обсязі виробництва продукції.

При відсутності запасів у роздрібній торгівлі на початок (кінець) періоду роблять розрахунок цих запасів, використовуючи коефіцієнт зміни залишків на початок (кінець) періоду в промисловості і оптовій торгівлі. Запаси продукції (товарів) у роздрібній торгівлі за даними форм державного статистичного спостереження надаються у вартісному виразі. Для переведення їх в натуральний вираз запаси на початок (кінець) періоду за вартістю поділяються на середню ціну продажу за період, яка визначається як середня

арифметична за місячними даними за звітний період [6, с. 7].

Залишки м'яса і м'ясопродуктів по Хмельницькій області за даними статистичних спостережень становили на початок 2006 р. 185,9 т, на кінець – 200,5 т. У 2008 р. відповідно 195,2 і 210,5 т.

Надходження товарів від промислового виробництва і сільського господарства охоплює все виробництво, включаючи і держзамовлення, а також внутрішньогосподарське споживання. Цей розмір надходження може включати надходження за рахунок місцевого виробництва. Враховується це як за продукцією промислового, так і сільськогосподарського виробництва. Резервом зростання надходження товарних ресурсів за цими джерелами є перевиконання планових завдань виробничої та заготівельної діяльності. Надходження від промислового і сільськогосподарського виробництва – основне джерело створення товарних ресурсів. Окремо виділяється завезення з інших областей. Воно характеризує переміщення товарної маси в межах держави в окремих економічних районах і областях [5, с. 70].

Згідно з даними Головного управління статистики у Хмельницькій області виробництво м'яса і м'ясопродуктів у 2006 р. становило [7], [8]:

$$14069,7 + 7233,8 + 1462,2 + 873,2 + 0,2 + 1,4 + 6441,1 + 1,8 = 20083,4 \text{ т.}$$

У 2008 р. виробництво м'яса і м'ясопродуктів визначається так:

$$4030 + 7825 + 1556 + 645 + 2287 + 8207 + 262 = 24812 \text{ т.}$$

Надходження товарів з імпорту встановлюється відповідно до розмірів, передбачених експортно-імпортними планами при врахуванні забезпечення довгострокових угод із сторонами-партнерами.

Враховуючи, що є випадки заниження вартості продукції, що імпортується, юридичними особами, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, а також внаслідок відсутності повної інформації про обсяги товарів, які ввозяться фізичними особами, виникає проблема обліку розмірів незареєстрованого імпорту.

При оцінюванні незареєстрованого імпорту необхідно зіставити розмір роздрібного товарообігу на внутрішньому ринку з обсягом надходження товарних ресурсів за врахованими каналами на основі відповідних даних Держкомстату України. Отримана різниця являє собою неврахований імпорт товарів, які реалізуються як торговельними підприємствами, так і на ринках [6, с. 8].

Імпорт продуктів тваринного походження склав у 2006 р. 682,4 тис. дол. [7], тобто 3412 тис. грн. Необхідно перевести обсяг імпорту в натуральний вираз (при ціні за 1 т – 45 тис. грн):

$$3412 / 45 = 75,8 \text{ т.}$$

У 2008 р. імпорт м'ясопродуктів склав 5221 тис. дол. [8], або 41768 тис. грн (при курсі долара 8,0). В натуральному виразі (при ціні за 1 т – 50 тис. грн):

$$41768 / 50 = 835,4 \text{ т.}$$

Друга частина балансу являє собою використання товарних ресурсів, тобто їх розподіл.

У фонд промислового споживання включається маса товарів, які використовуються у процесі виробництва як допоміжні матеріали (наприклад, тканини для взуття, меблевої та автомобільної промисловості). Потребу щодо цих товарів визначають, виходячи з планового обсягу виробництва і норм витрат на одиницю виробу [5, с. 71].

Обсяг виробничого споживання за окремими видами продукції визначається розрахунковим шляхом з використанням міжгалузевого балансу в основних цінах. Для цього визначається частка виробничого споживання даного виду продукту, яка множиться на обсяг товарних ресурсів (виробництво плюс імпорт). Отриманий результат буде рівний обсягу виробничого споживання продукції за звітний період. Розрахунок виробничого споживання можна представити так [10, с. 442]:

$$BC = (B + I) \cdot d_{\text{вв}} \quad (2)$$

де $d_{\text{вв}}$ – частка виробничого споживання, яка визначається як відношення проміжкового попиту до суми кінцевого і проміжкового попиту за групами товарів.

Виробниче споживання м'яса і м'ясопродуктів у 2006 р. склало:

$$BC = (20083,4 + 75,8) \cdot 0,3 = 6047,8 \text{ т.}$$

У 2008 р. виробниче споживання м'яса і м'ясопродуктів становило:

$$BC = (24812 + 835,4) \cdot 0,3 = 7694,2 \text{ т.}$$

Основне місце у використанні товарних ресурсів належить забезпеченню торговельної мережі незалежно від її приналежності. Це та частина товарних ресурсів, яка призначена для продажу населенню та поповненню запасів товарів у роздрібній торговельній мережі в межах встановлених нормативів, а також з урахуванням відшкодування втрат від ціни природних втрат. Це ринковий фонд, який здійснює товарне забезпечення роздрібного товарообороту [5, с. 70].

Обсяг продажу продукції (товарів) на внутрішньому ринку визначається двома методами:

- 1) основним методом розрахунку обсягу продажу є балансовий метод;
 - 2) розрахунковий метод є критерієм оцінювання обсягів продажу, отриманих балансовим методом.
- У першому випадку обсяг продажу розраховується балансовим методом за формулою [10, с. 441]:

$$O_{\text{вп}} = Z_{\text{в}} + B + I - E - BC - Z_{\text{в}} \quad (3)$$

Обсяг продажу м'яса і м'ясопродуктів у 2006 р. склав:

$$O_{\text{м'я}} = 185,9 + 20083,4 + 75,8 - 1634,6 - 6047,8 - 200,5 = 12462,2 \text{ т.}$$

У 2008 р. обсяг продажу м'яса і м'ясопродуктів:

$$O_{\text{м'я}} = 195,2 + 24812 + 835,4 - 2778,3 - 7694,2 - 210,5 = 15159,6 \text{ т.}$$

У другому випадку обсяг продажу встановлюється за даними форми статистичного спостереження.

Для отримання обсягу продажу в натуральному виразі необхідно обіг даного виду продукції поділити на середню ціну продажу за звітний період (рік, квартал).

Розрахунок обсягу продажу за окремими видами продукції має відмінні особливості. При розрахунку продажу населенню сільськогосподарської продукції використовуються: дані про збір урожаю сільськогосподарських культур і виробництва продукції тваринництва (за населенням і фермерським господарствам); баланси ресурсів і використання сільськогосподарської продукції (за населенням і фермерським господарствам); дані про продаж населенням переробленої сільськогосподарської продукції статистичного управління і дані кінцевого споживання домашніх господарств.

З метою збільшення ринкових фондів основних товарів народного споживання потрібно шукати можливості заміни частини товарів, які використовуються на промислове споживання, а також контролювати витрати відповідно до норм та нормативів.

Обсяг експорту планується згідно з укладеними договорами відповідно до експортно-імпортного плану.

За окремими видами товарів імпорт і експорт за даними митної статистики надаються в інших одиницях виміру, ніж дані по виробництву і запасам продукції (товарів). Для переведення імпорту і експорту товарів з одних одиниць в інші необхідно використовувати коефіцієнти перерахунку.

Експорт м'яса і м'ясопродуктів по Хмельницькій області у 2006 р. за статистичними даними [7] становив 14711,7 тис. дол., що складає 73558,5 тис. грн (при курсі долару 5,0), а в натуральному виразі – 16345,6 т.

У 2008 р. експорт м'яса і м'ясопродуктів склав 17364,4 тис. дол. [8], тобто 138915,2 тис. грн, або 2778,3 т.

Запаси товарів на кінець планового періоду встановлюються в оптових, роздрібних і промислових підприємствах відповідно до нормативу.

На основі розробленої методики складаються баланси товарних ресурсів основних споживчих товарів і продукції виробничо-технічного призначення.

Окремо складається баланс використання товарів народного споживання, що надходять у торгівлю. Розробка таких балансів проводиться за основними продовольчими та непродовольчими товарами у розрахунку на рік.

Баланси ресурсів складаються як у масштабі держави, так і в масштабі областей і міст. Метою складання місцевих балансів є пошук товарних ресурсів, які не враховуються у загальнодержавному балансі ресурсів [5, с. 7 – 12].

Отже, баланс товарних ресурсів (м'яса і м'ясопродуктів) по Хмельницькій області у 2006 р. має такий вигляд:

$$12462,2 + 1634,6 + 6047,8 + 200,5 = 20083,4 + 185,9 + 75,8$$

$$20345,1 = 20345,1$$

Баланс м'яса і м'ясопродуктів у 2008 р.:

$$15159,6 + 2778,3 + 7694,2 + 210,5 = 195,2 + 24812 + 835,4$$

$$25842,6 = 25842,6$$

Ці баланси можна представити у вигляді табл. 1 і табл. 2.

Таблиця 1

Баланс товарних ресурсів (м'ясо та м'ясопродукти) по Хмельницькій області за 2006 р.

Ресурс	Кількість, т	Використання ресурсів	Кількість, т
1. Запаси товарів на початок планового періоду	185,9	1. Ринкові фонди, призначені для реалізації у роздрібній торговельній мережі і поза ринковим споживачам	12462,2
2. Надходження:		2. Фонд промислового споживання	6047,8
- промислове виробництво	20083,4	3. Експорт	1634,6
- імпорт	75,8	4. Запаси на кінець планового періоду	200,5
Усього	20345,1	Усього	20345,1

Баланс товарних ресурсів (м'ясо та м'ясопродукти) по Хмельницькій області за 2008 р.

Ресурс	Кількість, т	Використання ресурсів	Кількість, т
1. Запаси товарів на початок планового періоду	195,2	1. Ринкові фонди, призначені для реалізації у роздрібній торговельній мережі і поза ринковим споживачам	15159,6
2. Надходження:	24812	2. Фонд промислового споживання і переробки	7694,2
- промислове виробництво	835,4	3. Експорт	2778,3
- імпорт		4. Запаси на кінець планового періоду	210,5
Усього	25842,6	Усього	25842,6

Таким чином, баланс м'яса та м'ясопродуктів по Хмельницькій області за 2006 і 2008 р.р. зійшовся. Це є позитивним моментом, оскільки дослідження не виявило неврахованих товарних ресурсів, які можуть бути наслідком тіньової економіки. Це дає підстави вважати, що попит і пропозиція на споживчому ринку Хмельницької області є збалансованими, споживчий ринок розвивається стабільно і прогнозовано.

Тим не менше, у сьогоденні ринкових умовах все ж існують певні проблеми побудови балансу товарних ресурсів. Поліпшенню торговельного балансу сприяють такі заходи як скорочення дефіциту бюджету, підвищення ставок імпортного мита, девальвація гривні, обмеження темпу зростання грошової маси.

Формулюючи загальні висновки за результатами проведеного дослідження, слід відзначити, що:

1) дослідження порядку формування балансу показало, що при його складанні необхідно у повній мірі враховувати обсяги надходження і використання ресурсів;

2) особливістю побудови балансу товарних ресурсів є можливість пов'язати всі процеси відтворення регіону, проаналізувати ситуацію на споживчому ринку, прогнозувати його розвиток;

3) при складанні балансу для конкретної групи товарів (м'яса та м'ясопродуктів) використовується такий алгоритм:

– визначення обсягу надходження ресурсів у натуральних показниках: обсягу виробництва, імпорту, запасів на початок планового періоду;

– визначення розподілу товарних ресурсів: обсягу виробничого споживання, обсягу продажу продукції, величини експорту, запасів на кінець планового періоду;

– ув'язка надходження і використання товарних ресурсів.

Методику складання і алгоритм розрахунку балансу товарних ресурсів Хмельницької області можуть використовувати органи державної влади щодо формування політики у сфері споживчого ринку як області, так і України в цілому. Дані дослідження слід продовжити за більш широкою номенклатурою товарів.

Література

1. Балансы доходов и потребления населения. Вопросы методологии и статистический анализ / Под ред. А. Х. Карапетяна и Н. М. Римашевской. – М.: «Статистика», 1969. – 179 с.
2. Балансы межотраслевых связей. Построение и применение (сборник статей). Пер. с венг. Под ред. О. Д. Проценко. – М.: «Статистика», 1966. – 152 с.
3. Балансовий метод вивчення розвитку народного господарства / За ред. В. В. Бондаренка. – К.: Наукова думка, 1974. – 352 с.
4. Балансовый метод в анализе и планировании региональной экономики. Науч. ред.
5. Р. И. Шнипер. – Новосибирск.: АН СССР. Институт экономики и организации промышленного производства, 1977. – 173 с.
6. Марцин В. С. Економіка торгівлі. – К.: Знання-Прес, 2003 – 326с.
7. Седова Е. И., Качанова Н. Н. Методология составления балансов товарных ресурсов и расчета объема продажи отдельных видов продукции // Вопросы статистики. – 2002. – № 7 – С. 7 – 12.
8. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2006 р.

9. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2008 р.
10. Шевчук В. Як поліпшити торговельний баланс // Вісті. Діловий випуск. – 06.04.2007. – С. 12.
11. Щуцька Л. П. Методологія і проблеми складання балансів товарних ресурсів // Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України. – 21 – 22 листопада 2007 р. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 526 с. – С. 441 – 442.

Надійшла 25.09.2009

УДК 339.92

Т. М. ЮХНОВСЬКА

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

ПЕРЕДУМОВИ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ДЕРЖАВАМИ СНД

Розглянуто передумови науково-технологічного співробітництва України з державами СНД. Проаналізовано стан законодавчої бази у сфері науки і технологій між Україною та країнами СНД. Виявлено, що розподіл витрат на наукові дослідження й розробки та чисельність спеціалістів з науковими ступеннями, що виконують наукові дослідження й розробки визначають стан науково-технологічного потенціалу кожної країни. Важливим фактором ефективного розвитку України та держав СНД стає науково-технологічне співробітництво.

Preconditions of scientific and technological collaboration of Ukraine with the states of the CIS are considered. Legislative base in the field of science and technologies between Ukraine and countries of the CIS are analyzed. It is discovered that allocation of expenses on scientific researches and developments and quantity of specialists with scientific degrees, which execute scientific researches and developments, determine the state of scientific and technological potential of every country. Scientific and technological collaboration of Ukraine with the states of the CIS become the important factor of effective development.

Ключові слова: інноваційний розвиток, іноземні інвестиції, науково-технологічне співробітництво, міжнародна діяльність.

Тенденції інноваційного розвитку економіки за умов інтеграції у міжнародний економічний простір вимагають адекватної зовнішньоекономічної політики, спрямованої на визначення пріоритетних напрямів розвитку країни, де засобами досягнення міжнародної конкурентоспроможності виступають високотехнологічні інновації. Економічні зв'язки України з державами СНД ґрунтуються на «інвестиційному балансі», тобто отриманих і вкладених інвестицій в пріоритетні сфери (науку і новітніх технологій), що дає змогу закріпити науково-технологічне співробітництво між країнами. Сформована науково-технологічна політика, що сприяє інноваційному розвитку визначає ступінь науково-технологічного співробітництва України з країнами світу, зокрема з країнами СНД. Практична достовірність науково-технологічного співробітництва знайшла відображення в підписанні низки нормативно-правових угод, договорів, програм між країнами СНД. Результатом стала співпраця України та країн СНД в сфері науки та технологій, вирішення спільних питань та прийняття рішень в області науково-технологічної діяльності, а найголовніше – формування та визнання науково-технологічного потенціалу та його залучення до міжнародної науково-технологічної кооперації. Однак важливим показником співпраці виступають іноземні інвестиції, що вказують на зацікавленість та довіру до країни.

На сучасному етапі дослідження помітний внесок в розвиток даного напрямку зробили С. І. Пирожков, Б. В. Губський, А. І. Сухоруков [1], І. Ю. Єгоров, І. А. Жукович, Ю. О. Рижкова, М. В. Пугачова [2]. Започаткування розв'язання проблем науково-технологічного співробітництва закладено підписаними двосторонніми та багатосторонніми угодами між країнами СНД, фінансуванням досліджень й розробок, в тому числі вкладеними іноземними інвестиціями в певні сфери економіки.

Основним завданням статті є аналіз питань економічного співробітництва та його сучасного стану в контексті співпраці між країнами в сфері науки і технологій та загальних економічних тенденцій інноваційного розвитку.

Підґрунтям науково-технологічного співробітництва України з державами СНД є законодавча база, що формує основні засади міжнародної діяльності. Виходячи з довгострокових інтересів, пов'язаних з необхідністю збереження і подальшого розвитку науково-технологічного потенціалу кожної з країн Угода «Про науково-технічне співробітництво в рамках держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав» від 13.03.1992 № 997-200 визначає пріоритетні напрямки спільної науково-технічної діяльності; надає державну підтримку спільним науковим дослідженням і розробкам; формує міждержавні програми; регулює питання створення та експлуатації науково-технічних об'єктів спільного користування; дає можливість співпрацювати в галузях підготовки спеціалістів з вищою освітою, наукових і науково-педагогічних кадрів; здійснює охорону інтелектуальної власності та обміну науково-технічною інформацією [3]. Відповідно до даної Угоди, визначаючи необхідність науково-технологічного співробітництва, розвитку науково-технологічної кооперації та розвитку зв'язків у сфері науки та техніки була укладена Угода «Про прями науково-технічні зв'язки в рамках Співдружності Незалежних Держав» від 13.03.1992 № 997-653.